

Fratrædelsesaftaler

Ansættelsesadvokater

Torsdag den 10. november 2011

Indholdet af fratrædelsesaftaler

- Fastlæggelse af årsagen til indgåelse af fratrædelsesaftalen
- Rettigheder
- Pligter
- Processuelle forhold

Twister vedrørende fratrædelsesaftaler

- Fortolkning
- Ugyldighed
- Endelighedsklausuler

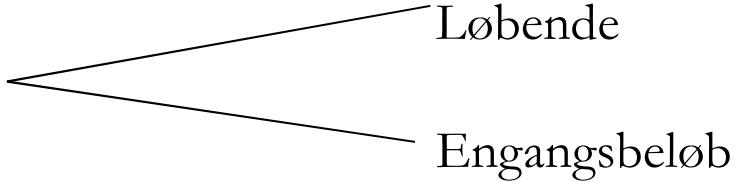

Forhold hvor årsagen til fratrædelse kan få betydning:

- Aftalelovens § 38, stk. 2 (bortfald af konkurrenceklausul)
- Aktieoptionslovens §§ 4-5 (ret til udnyttelse og tildeling af optioner)
- Arbejdsløshedsdagpenge (selvforskyldt ledighed)
- Diskrimination
- Fratrædelsesgodtgørelse
- Aktualisering af tjenestemandspension

Rettigheder:

- Løn
  - Løbende
  - Engangsbeløb
- Efterbetalingskrav samt evt. regulering af løn i opsigelsesperioden
- Pension
- Feriepenge – afvikling af optjent ferie
- Fratrædelsesgodtgørelse (lov- og aftalebaseret)
- Ledighedsgodtgørelse

Rettigheder (fortsat):

- Bonus (beløb og forfaldstidspunkt)
- Aktieoptioner (udnyttelse af tildelte og tildeling af nye)
- Personalegoder (bil, telefon, internetforbindelse, osv.)
- Overarbejde (vilkår for afspadsring/udbetaling)
- Konsulentbistand/outplacement

Pligter:

Pligter i opsigelsesperioden

- Arbejde
- Loyalitet (U1978.461H)
- Tavshedspligt
- Fritstilling/suspension
- Tabsbegrænsning/modregning for løn ved nyt arbejde
- Afvikling af ferie, feriefri dage og overarbejde

Pligter (fortsat):

Konkurrencebindinger (pligter efter udløb af opsigelsesperioden)

- Konkurrenceklausul
- Kundeklausul
- Jobklausul

”Processuelle forhold”:

- Aflevering af effekter og materiale tilhørende arbejdsgiver
- Renter af forfaldne krav
- Eksigibilitet (forlig betinget af effektiv betaling)
- ”Fuld og endelig afgørelse”
- ”Offentliggørelse”
- Lovvalg og værneting
- Forum for tvister - voldgift/alm. domstole

Typiske fortolkningstemaer:

Fritstilling - U1992.216H ”fritstillet i enhver henseende”

Fritstilling og minimalerstatning - U1978.941H og
U1985.180H

U2001.2357H - ikke krav på minimalerstatning efter ful § 3
ved frivillig fratræden i aftalt forlænget opsigelsesperiode

Fortolkning af begrebet ”månedsløn” - fx U2000.908SH

Ugyldighed ⁽¹⁾

Ugyldighed pga. tilblivelsesmangler (proces) - typisk som følge af retsstridig pression (aftalelovens § 29)

Ugyldighed som følge af aftalens indhold - typisk afkald på præceptive rettigheder

Bristede forudsætninger (ØL dom af 19. december 2002)

Aftalelovens § 36

Retspraksis:

Fremkaldelse af AT's "egen opsigelse" ved AG's trussel om politianmeldelse

- AT ikke bundet - se fx U1953.1156SH, U1957.809SH, ØL dom af 29. november 2006, VL dom af 14. maj 1995 og FV 16. oktober 1998
- AT bundet - se fx VL dom af 10. november 1998 og VL dom af 27. maj 2011
- Fortrydelsesret (aftalelovens § 39, 2. pkt.)? U2001.603H

Hjemmelsgrundlag for fratrædelsesaftaler på det kommunale område/regioner - Kommunernes Lønningsnævns Vejledning fra maj 2011 om kommunernes bemyndigelse til at indgå fratrædelsesordninger i ”vanskelige afskedigelsessager”.

U2005.616H/U2005.622H - fratrædelsesaftale med kommunal ansat tjenestemand ikke omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbegreb

Temaer:

Forudsætter endelighed af en fratrædelsesaftale at der udtrykkeligt er anført en klausul herom?

Se fx Sø- og Handelsrettens dom af 14. juli 2006, U2005.1405V og Østre Landsrets dom af 31. august 2011

Hvorledes fortolker domstolene endelighedsklausuler?

Er bindingen ens for parterne?

Varianter af endelighedsklausuler:

Eks. 1: ”Denne aftale er indgået til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav mellem parterne, herunder krav F måtte have mod selskabet i relation til ansættelsesforholdet og afbrydelsen heraf.”

Eks. 2: ”I betragtning af de ovenfor anførte vilkår er det en betingelse for selskabets opfyldelse af nærværende aftale, at F ikke rejser yderligere krav over for selskabet i relation til ansættelsesforholdet og dets afbrydelse, herunder men ikke begrænset til krav på fratrædelsesgodtgørelser og godtgørelser af enhver art i henhold til ful § 2b, øvrig lovgivning, overenskomst eller individuel aftale.”

Eks. 3: ”Såfremt F måtte rejse krav mod selskabet, forbeholder selskabet sig ret til at kræve de erlagte ekstraordinære ydelser, F er tilsagt i forbindelse med indgåelsen af denne fratrædelsesaftale, tilbagebetalt.”

Er der forskel på ”holdbarheden” af endelighedsklausuler?

Betydning af hvad der gives afkald på, hvem der er part, og i hvilket forum aftalen/forliget er indgået?

- 1) Klausul forhandlet på individuelt plan mellem AG og AT
- 2) Klausul aftalt mellem AG og en faglig organisation
- 3) Betydning af det ”forum” aftalen er indgået i - endelighedsklausuler indeholdt i et forlig indgået på et mæglingssmøde i de fagretlige instanser eller i en ”organisationsaftale”?

Er der rettigheder som alene kan anses for opgivet ved et udtrykkeligt afkald?

Skal der sondres mellem ”rene” afkald og et ”kompenseret afkald?

Har arten af kravet betydning, herunder om der skal sondres mellem afkald på lov-, overenskomst- eller individuelt aftalebaserede rettigheder?

Endelighedsklausulers betydning i relation til;

1) Lønmodtagers afkald på **a)** efterbetalingskrav, **b)** arbejdsskadeerstatning, **c)** krav udløst af selve fratrædelsen, **d)** mulighed for at påberåbe sig helt eller delvist bortfald af selve fratrædelsesaftalen

2) Arbejdsgivers afkald på **a)** tilbagebetalingskrav, **b)** adgang til at påberåbe sig misligholdelse **c)** krav på erstatning for tab påført under tjenesten, **d)** mulighed for at påberåbe sig helt eller delvist bortfald af selve fratrædelsesaftalen

Afskedigelsesnævnet - Sagsbehandling og praksis, 4. udg. side 45

”Et forligs endelighed indebærer derfor, at en part ikke efterfølgende har mulighed for at fremsætte yderligere krav. Arbejdsgiveren har efter lovgivningen pligt til at betale for 1. og 2. ledighedsdag, og denne lovmæssige forpligtelse har i nogle tilfælde ført til et efterfølgende krav om betaling herfor. Spørgsmålet har ikke været gjort til genstand for en formel afgørelse, men ved parternes formulering "til fuld og endelig afgørelse" tilkendegives det klart, at yderligere krav ikke efterfølgende kan rejses.

Formuleringen må anses for at omfatte såvel krav om betaling for 1. ledighedsdag som krav om betaling af lovmæssig feriegodtgørelse eller andre betalingsforpligtelser, der måtte påhvile arbejdsgiveren. Modsat vil arbejdsgiveren heller ikke efterfølgende kunne hævde, at han har overset krav mod arbejdstageren, og f.eks. modregne disse i det aftalte beløb "til fuld og endelig afgørelse".

Arbejdsrettens praksis:

AT2000.76 - AG pålagt bod for løntræk i strid med forlig indgået på mæglingsmøde

Retsformandsafgørelse af 21. maj 2007 - AG pålagt bod for modregning med et beløb for AT's afvikling af ferie i strid med vilkår om ubetinget fritstilling

AR dom af 29. februar 2008 - AT's efterbetalingskrav for uberettiget løntræk bortfaldet under hensyn til endelighedsklausul

AR dom af 30. september 2008 - AG pålagt bod for modregning med et beløb for AT's afvikling af ferie, feriefridage og afspadseringstimer i strid med endelighedsklausul

Fortolkning af endelighedsklausuler:

- Baggrunden for aftalen om fratræden
- Ordlyden – indhold og konsekvens
- Betydningen af parternes fælles forståelse
- Koncipistansvar (uklarhedsregel)
- ”Noget for noget princip” (værdispringsregel)
- Hvilke krav har været inddraget i forhandlingen
- Alm. rimelighedsvurdering

Retspraksis om fortolkning af endelighedsklausuler:

U2011.193H - bortfald af krav på tildeling af medarbejderaktier iht. LL §7A

U2003.2561V - ikke bortfald af krav på godtgørelse iht. FUL § 2a

ANK af 12. april 2011 - ikke bortfald af krav på godtgørelse for usaglig afskedigelse iht. Hovedaftalens § 4, stk. 3

U2005.1405V - forlig afskar Kommunes krav på tilbagebetaling af ugyldigt løntillæg

U2006.2887H - ikke bortfald af ret til udnyttelse af tildelte aktieoptioner

Retspraksis om endelighedsklausuler:

VL dom af 19. februar 2007 - forlig afskar ikke krav på svie og smerte mv. iht. EAL

SH af 24. januar 2008 - ret til ferietillæg af bonus ikke anset for opgivet ved fratrædelsesaftale

ØL dom af 1. november 2010 - feriepengekrav ikke opgivet

ØL dom af 29. november 2010 - ret til udnyttelse af tildelte aktieoptioner ikke bortfaldet pga. fratrædelsesaftale, men pga. passivitet

ØL dom af 31. august 2011- krav på feriepenge bortfaldet ved indgåelse af ”opløsningsaftale” til trods for at denne ikke indeholdt en endelighedsklausul

Retspraksis om endelighedsklausuler:

FVK af 19. januar 2001 - forlig til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav afskar krav på efterbetaling af pensionsbidrag af godtgørelse efter FUL § 2a

FVK af 30. august 1989 - fratrædelsesaftale for tillids- og sikkerhedsrepræsentant indebar ikke afkald på TR-beskyttelsen i henhold til overenskomst

Ligebehandlingsnævnets afgørelse af 18. maj 2011 i sag nr. 61/2011 - fratrædelsesaftale afskar ikke krav på godtgørelse for aldersdiskrimination

Retspraksis om endelighedsklausuler:

Arbejdsrettens formands afgørelse af 7. januar 2004 – RFM 2003.811

- forlig afskar ikke adgang til at rejse krav om efterbetaling af manglende pensionsbidrag og bod

Arbejdsrettens dom af 13. maj 1987 - forlig afskar ikke AG fra at kræve tilbagebetaling af godtgørelse til opsagt sikkerhedsrepræsentant

Opmandskendelse af 2. august 2005 - forlig afskar ikke organisation fra at rejse krav på bod for overenskomstbrud

Ligebehandlingsnævnets afgørelse af 10. juni 2009 - forlig afskar ikke ret til at rejse krav om godtgørelse for aldersdiskrimination

Retspraksis om endelighedsklausuler:

Arbejdsrettens dom af 30. juni 2009 - fratrædelsesaftale afskar ikke organisation fra at rejse krav om godtgørelse iht. ABL og efterbetaling af manglende løn

Sø- og Handelsrettens skifterets dom af 15. oktober 2010 - fratrædelsesaftale afskar krav på bonus

Retten i Horsens dom af 27. april 2011 - forlig afskar adgang til at rejse yderligere krav på løn i opsigelsesperiode og feriepenge

Fortolkning af endelighedsklausuler (konklusion):

Ved vurderingen af om en endelighedsklausul afskærer medarbejderen fra efterfølgende at rejse krav foretager domstolene en bedømmelse, der først og fremmest tager udgangspunkt i baggrunden og formålet med selve aftalen om fratræden. Endvidere foretages en fortolkning af klausulens indhold og konsekvenser. Hvorvidt et afkald på en rettighed, der er til ugunst for den fratrædende medarbejder, er (aftaleretligt) bindende, beror herefter på en samlet helhedsbedømmelse af aftalen, hvor der lægges vægt på den konkrete rimelighed af aftalen, parternes professionalisme og styrkeforhold i forhandlingen, indholdet af forhandlingerne, arten af den rettighed, der i givet fald er givet afkald på, retsgrundlaget for rettigheden (aftalte rettigheder, overenskomst eller lov baseret ret) og om afkaldet er opvejet af andre (ækvivalente) fordele/goder.

Reklamation (betydningen af manglende forbehold)

Passivitet - ØL dom af 29. november 2010

Forældelse - hvornår regnes forældelsesfristen fra?

U2007.1708Ø - krav på godtgørelse for usaglig afskedigelse mod offentlig institution i anledning af afskedigelse forældet efter 5 år - fristen løb fra datoen for opsigelsen.

